

ale expunerilor vor deveni cel mai dinamic element al muzeelor de istorie naturală în următorul deceniu”.

Orientarea activității muzeale din țara noastră, în ultimii ani, care cere îmbinarea activității de cercetare cu o prezentare muzeografică corespunzătoare științifică, dinamică, vie și care s-a concretizat prin modernizarea, organizarea sau reorganizarea unor muzee, se dovedește a fi o justă orientare prezentă și de perspectivă.

O atenție deosebită, susține autorul în continuare, trebuie acordată dezvoltării rapide a potențialului în domeniul expunerilor, muncii de educație și instrucție pe care trebuie să o desfășoare aceste instituții muzeale a căror activitate de cercetare științifică trebuie să constituie seva întregii munci de instruire și culturalizare a maselor. Mai departe, autorul se declară cu fermitate adeptul ideii că muzeul de istorie naturală trebuie să fie: „un institut de cercetări și un muzeu de prezentare, cu personal special pregătit pentru a realiza sarcinile ce decurg din aceste două aspecte distincte ale activității muzeale, dar care formează un tot unitar”. Cele două grupuri de specialiști capabili să răspundă la aceste două mari probleme ar fi de dorit și chiar necesar să fie „instalate sub același acoperământ, pe cât posibil ar putea fi dirijate fără prea mare greutate de către o singură autoritate”. Interesant este și faptul că autorul amintește de criteriile de apreciere și de promovare a celor două grupuri de specialiști de muzeu, susținând și socotind posibil schimbul reciproc de personal între acestea. Ba mai mult chiar, vede ca o problemă demnă de toată atenția asigurarea unei dezvoltări uniforme a ambelor grupuri „evitarea dominării unui grup de către celălalt”.

Rezolvind una din problemele-cheie ale muncii muzeelor de istorie naturală — problema pregătirii și calificării personalului lor de specialitate — aceste unități vor putea, în noile condiții contemporane, să se ridice la adevăratul lor prestigiu pe care-l merită cu prisosință. Vor putea pune pe baze noi și vor putea reconsidera întreaga lor activitate științifică, vor putea pune în valoare și în circuit public interesante colecții științifice de care ele dispun.

María IACOB

O MONOGRAFIE A MUZEELOR DIN JUDEȚUL ILFOV

De curând a apărut un volum monografic scris de Viorel Cosma și intitulat „Mărturi ale istoriei locale în muzeele din județul Ilfov”.

În prezent, județul Ilfov are două muzee de istorie, în municipiul Giurgiu și în orașul Oltenița, precum și un muzeu memorial în comuna Mănăstirea. În casa în care s-a născut scriitorul Alexandru Sahia, „Păstrătoarele istoriei” le numește foarte sugestiv Viorel Cosma, adăugând că „istoria patriei noastre reprezintă un puternic mijloc de educație”, că „poporul român s-a dovedit în decursul veacurilor un puternic factor de progres și civilizație în această parte a lumii”, și că „muzeelor le revin în această direcție mări deosebite pentru descoperirea, conservarea și

valorificarea numeroaselor urme de cultură materială și spirituală, făurite de-a lungul secolelor de forța genului, sensibilitatea și capacitatea creatoare a poporului român”.

Trecind în revistă, în ordine cronologică, expozitiile celor două muzee de istorie, autorul a știut să selecționeze ce este mai reprezentativ din cele peste 40 000 obiecte pe care le cuprind — și să evidențieze faptul că înălțările lor tematice oglindesc neîntreruptă continuitate de viață pe teritoriul județului Ilfov, încă din epoca paleolitică, bineînțeles având în vedere mai cu seamă băștile sale sudice, dunărene, unde cele două instituții, în colaborare cu arheologii de la Institutul de arheologie al Academiei, și-au desfășurat activitatea pe zeci de generații. Prin munca entuziastă a lui Barbu Ionescu din Oltenița, precum și a mult regretatului Gh. Rădulescu și a lui M. Ionescu din Giurgiu, s-a adus o contribuție de preț în problema autohtoniei și continuității poporului român în aceste părți ale țării.

Partea finală a lucrării, închinată vieții neînfricatului luptător Sahia, așa cum e prezentată în muzeul memorial, lasă vizitatorului impresia unei măreții eroice.

Făcând și istoricul muzeelor analizate (toate foarte tinere, cel din Giurgiu înființat oficial în 1950, cel din Oltenița în 1957 și cel din Mănăstirea în 1967), pomenind totodată și numărul celor aproape o jumătate de milion de vizitatori, cartea lui Viorel Cosma este o reușită.

Considerăm că trebuie folosite toate mijloacele spre a face cât mai cunoscut, în pătri cît mai largi, tezaurele științifice, zestrea cea mare a înaintașilor și a oamenilor din țara noastră. În ultima vreme s-au înființat o seamă de muzee orășenești, comunale și case memoriale, care încă nu sînt toate binecunoscute publicului mare din alte ținuturi.

Pe lângă acestea, monografia pomenită constituie un îndemn și o încurajare pentru îngrădirea de noi colecții muzeale, a căror necesitate se simte din ce în ce mai puternic. Nu trebuie uitat că muzee de prim rang au la bază modeste colecții particulare și că în zilele noastre sînt nenumărați orașeni și săteni care adună cu dragoste adevărate mici comori de artă, etnografie, istorie ori științele naturii, care, neînchegate în muzee, riscă să se risipească, să se piardă. Ajutați cu competență și discernămint, își vor îmbogăți colecțiile personale pînă a le transforma în mici muzee.

Și din acest punct de vedere strădania autorului poate fi luată exemplu și de alte județe, unele din ele cu bogate realizări muzeografice, care ar putea fi înmănușate în monografii similare.

Ion PAȘA

A P U L U M VII/1

Ultimul număr al Buletinului Muzeului din Alba Iulia, *Apulum* VII/1, cuprinde studii, note, discuții despre problemele arheologiei comunei primitive, dădace și clasice romane, a perioadei prefeudale și feudale a poporului nostru.

Rețin atenția citiva studii de arheologia comunei primitive și daco-română. Vladimir Dumitrescu — *Considerații cu privire la poziția cronologică a culturii Cucuteni în raport cu culturile vecine*, în care autorul stabilește șase faze cronologice ale culturii Cucuteni, luând în considerație piesele arheologice importante.

Ion Berciu — *Importanța complexului neolitic „Lumea Nouă” în lumina noilor săpături*, după un rezumat al săpăturilor din 1942, 1944—1947, autorul prezintă cercetările efectuate în anii 1961—1963, care au dus la unele reconsiderări și reexaminări a părerilor mai vechi și la formularea unor concepții noi asupra complexului cultural ce apăruse pentru prima dată la Lumea Nouă, cît și asupra culturii Petrești în ansamblul ei.

Mai pe larg este prezentată în coloanele revistei epoca dacică și romană. Problema continuității populației autohtone în perioada stăpînirii romane face obiectul studiului lui D. Protase — *O așezare dacică din epoca romană la Ocna Sibiului*, identificată la 5 km nord de Ocna Sibiului către satul Mindra în locul „Zmîțe”, în anul 1963 și cercetată în anii 1964—1965.

Pornind de la o cunoaștere aprofundată a problemei dacilor liberi, regretatul profesor Mihail Macrea și-a intitulat studiul *Dacii liberi în epoca romană*, unde stabilește: teritoriile, numele triburilor, urmele de viață materială, rolul și evenimentele din istoria Daciei romane și a imperiului la care au participat elementele dacice rămase în afara granițelor imperiului roman.

Romanizarea Daciei, articolul acad. Constantin Daicoviciu, își propune să rezolve definitiv controversa cu privire la termenul scut în care s-a produs acest fenomen însemnat, dovedind că „romanizarea este rezultatul firesc al programului politic inițiat încă în primul veac al principatului, aplicat de Traian, Hadrian și Severi față de provincii în general și, după cum se poate constata din măsurile luate de toți împărații, în cursul celor 165 de ani, față de Dacia în special”.

Arta provincială romană, categoriile și tipurile de monumente, sînt tratate de Hadrian Daicoviciu în articolul — *Coronamente în formă de trunchi de piramidă arcuțită pe teritoriul provinciei Daciei*; aici se confirmă ipoteza cu privire la originea acestui tip de monument, origine ce trebuie căutată în regiunea centrului de la Aquileia. De asemenea, nota comună a lui C. Pop, Al. Aldea, Ion Chifor și Vasile Lucăcel — *Cîteva medalioane funerare lucrate aparte din Dacia superioară* — își propune o revizuire a repertoriului acestor monumente, prin semnalarea pe teritoriul fostei provincii Dacia Superior, a încă 6 exemplare aparținînd aceluiași tip de monument.

Binevenită este publicarea unor monumente epigrafice recent descoperite: Alexandru Popa, Ion Berciu și Roman Pop — *Trei monumente epigrafice de la Ampelum*; Valentin Vasilev și Liviu Mărghitan, — *Materiale epigrafice descoperite la Micia*. Sînt prezentate ultimele descoperiri din așezările amintite, altare votive dedicate lui I.O.M.

Dolichenus, Silvanus Domesticus, Fortunae Redux et Genio Numeri, casei divine ș.a.m.d.

Interesante sînt și articolele privind unele *Scurte considerații asupra formării limbii române* ale acad. Alexandru Rosetti, *Noi descoperiri arheologice în legătură cu așezarea feudală timpurie de la Alba Iulia* — studiul lui Gh. Anghel, privind descoperirile în legătură cu așezarea prefeudală și feudală timpurie de la Alba Iulia, un material ceramic datat în secolele X—XI, bordeie de locuire grupate în așezări destul de întinse, care dovedesc existența unui embrion de stat autohton din epoca feudalismului incipient, cunoscut sub numele de „Voievodatul de la Bălgrad”.

O contribuție deosebit de importantă este prezentarea făcută de către acad. D. Prodan a textului românesc al *Misiunii lui Ioan Piuariu — Molnar în cursul răscoalei lui Horia*.

Revista *Apulum*, se bucură de un binemeritat renume și peste hotare, prin cuprinderea în coloanele sale a unor studii semnate de cercetători străini de mare renume. Printre titlurile acestea merită o atenție deosebită evocarea savantului Jérôme Carcopino (Franța) — *Nicolas Iorga și Vasile Părvan, studiiile profesorului Marcel Rénard (Belgia) — Sphinx și masque funéraires și contribuția cercetătorului Stanislaw Mrozek (Polonia) — Aspects sociaux et administratifs des mines d'or en Dacie*; autorul pune în lumină rolul minelor de aur în Dacia, originea etnică a muncitorilor din centrele miniere, aspecte privind munca liberă și cea a sclavilor din minele de aur ale Daciei.

Ultimul număr al publicației este o demonstrație în plus a faptului că revista *Apulum* și-a croit un drum propriu, devenind o publicație științifică de prestigiu, în țară și în străinătate.

Vasile MOGA

MUZEUL DE ARHEOLOGIE DIN CONSTANȚA. UNELE GÎNDURI ȘI PERSPECTIVE

Valorificarea muzeistică și științifică a vestigiilor arheologice scoase din subsolul dobrogean trebuie susținută pe mai departe cu o deosebită atenție. Sporul de preocupare este reclamat de două cauze majore: mai întîi fiindcă regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră oferă un inestimabil avut documentar pentru dezvoltarea cunoștințelor în domeniul istoriei noastre și, în al doilea rînd, fiindcă s-a dovedit experimental, în ultimii ani, că Muzeul de arheologie Constanța a devenit o importantă instituție de coordonare a cercetărilor arheologice dobrogene și este, în același timp, capabil să răspundă cerințelor tot mai crescînde ale publicului vizitator. Credem că nu exagerăm dacă afirmăm că această instituție, la fel ca și cele înrudite (Acvariul, Muzeul de artă etc.) au dat naștere unei adevărate curent de pedagogie socială, avînd drept scop final înmulțirea posibilităților de cunoaștere a trecutului nostru istoric, a bogăției ihtiologice din Marea Neagră,